

УДК 81'33

РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ С. МИЛОРАДОВИЧ „МУЗЫКАЛЬНЫЙ ЖАРГОН МОЛОДЫХ И МОЛОДЕЖНЫЙ МУЗЫКАЛЬНЫЙ СЛЕНГ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ“.

Этнографический институт САНУ, Институт сербского языка САНУ. Белград, 2012

М. Петрович-Савич

REVIEW OF THE MONOGRAPH BY S. MILORADOVICH "MUSIC JARGON OF THE YOUNG AND YOUTH MUSICAL SLANG: COMPARATIVE ASPECT." Ethnographic Institute SANU, Serbian Language Institute SANU. Belgrade, 2012

M. Petrović Savich

В данном исследовании переплелись музыка как *универсальный язык человеческой души* и сленг как разновидность устного общения между молодыми людьми. Следует уточнить, что речь идет о разновидности молодежного сленга, относящегося к одной немаловажной сфере интересов молодых людей – к миру музыки (среди которых некоторые *в ней*, а некоторые – *вокруг нее*), эмблематически подтверждающая также принадлежность индивида к определенной социальной группе и служащая им – что менее важно – как способ утвердиться в этой группе. Таким образом, речь идет о молодых людях, чья манера речи свидетельствует о их образе ощущения, восприятия и интерпретации *музыкальной действительности*. Или, иными словами, слушая их, мы узнаем, каким образом мир музыки отражается в языке этой социальной группы. У гетерогенной группы молодых людей, различающихся своим социальным статусом и образованием, все-таки имеется один общий коммуникативный код (словарь), связанный как с музыкальным контекстом, так и с реалиями и понятиями в сфере музыки.

В монографии рассмотрены способы возникновения жаргонных лексических единиц в сербском и русском музыкальных мини-словарях, т. е. высказаны основные соображения в связи с:

1) словообразовательными моделями и структурой жаргонных лексем, что включает и некоторые замечания о продуктивности и частотности отдельных лексем, и значения/функции некоторых из них, подчеркиваются характерные особенности словообразовательного плана;

2) семантическо-мотивационными аспектами этих лексем, что подразумевает перечисление мотивирующих основ для именования отдельных реалей. Наконец, была сделана попытка провести сравнительный анализ двух мини-словарей на синхронном уровне и осветить основные *структурные соответствия* между музыкальными жаргонами молодых людей в двух славянских культурах.

This monograph considers a type of the youth slang which refers to the world of music and which also labels the young as members of the particular social group, serving them too as a tool for affirming themselves within the group.

The monograph presents how the slang lexemes listed in the appended Serbian and Russian music mini-lexicons have been created or, in particular, (1) the models of their structure formation, (2) their semantic motivation for naming certain entities.

A comparative analysis of the two mini-lexicons has been undertaken on a synchronic perspective in order to highlight the basic *structural correspondences* between the music slangs of the young people from the two Slavic milieus.

Ключевые слова: сленг, музыка, молодежная популяция, Сербия, Россия.

Keywords: slang, music, youth population, Serbia, Russia.

Посебна издања Етнографског института САНУ богатија су за још једну књигу Софије Милорадовић – *Музички жаргон младих и молодежњий музикални сленг. Компаративни поглед*. У истој едицији, књига под редним бројем 50, тематски другачија од ове пред нама, припадала је истом аутору [2]. Софија Милорадовић је и овога пута показала своју склоност ка новим и неистраженим темама. Уколико се изузме монографија Ранка Бугарског о творби жаргона, социјалним дијалектима код нас није посвећена ниједна студија нити монографија, а са компаративног аспекта то је чињенично ретко и у иностраним лингвистичким срединама.

Књига *Музички жаргон младих и молодежњий музикални сленг* састоји се од следећих целина: Прелудиј [1, с. 9 – 13], Уводни *тактови*: о жаргону и око њега [1, с. 15 – 48], I. *Ледило свирка* у Београду [1,

с. 49 – 89], II. *Жаргонско сећање: све било је музика...* [1, с. 91 – 105], III. *Гнать веселуху* у Москви [1, с. 107 – 183], IV. *Обратни музички поглед на жаргонизме* [1, с. 185 – 206], V. *Сличности и разлике: музички жаргон младих и молодежњий музикални сленг* [1, с. 207 – 231], Завршни *тонови* [1, с. 233 – 234], Прилози ([1, с. 235 – 274] Прилог 1: Београдски омладински музички жаргон [1, с. 235 – 244], Прилог 2: Т. Г. Никитина, Толковий словарь молодежного сленга (издвојени жаргонозми из музичке употребне сфере) [1, с. 245 – 256], Прилог 3: Драгослав Андрић, Речник жаргона (издвојени жаргонизми из музичке употребне сфере [1, с. 257 – 262], Прилог 4: Б. Герзић / Н. Герзић, Речник савременог београдског жаргона (издвојени жаргонозми из музичке употребне сфере) [1, с. 263 – 265], Прилог 5: Драгослав Андрић, Речник жаргона (обратни музички поглед) [1, с. 266 – 270],

Прилог 6: Б. Герзић / Н. Герзић, Речник савременог београдског жаргона (обратни музички поглед) [1, с. 271 – 272], Прилог 7: Т. Г. Никитина, Толковый словарь молодежного сленга (обратни музички поглед) [1, с. 273 – 274], Скраћенице [1, с. 275 – 276], Извори и литература (Извори [1, с. 277 – 278], Литература [1, с. 278 – 288]), Резюме [1, с. 289 – 303] и Summary [1, с. 305 – 306].

У делу књиге насловљеном *Прелудиј* Софија Милорадовић говори о моментима који су, на неки начин, били подстицајни за њено бављење музичким жаргоном. На овом месту изражава и своју захвалност информаторима, колегама, рецензентима и институцијама, од којих су, свако на свој начин, имали удела у стварању ове монографије.

У *Уводним тактовима* ове књиге Софија Милорадовић пише о феномену жаргона, степену његове истражености у Србији и у Русији, износећи – поред свога става – и мишљења других, домаћих и страних истраживача. Она, између осталог, наглашава и то да „жаргон ‘паразитира’ на књижевном језику, готово у потпуности *усвајајући* његов гласовни (фонетику) и граматички (морфологију и синтаксу) систем, а углавном *креирајући* сопствену лексику“ [1, с. 22]. У овом делу књиге пажња је посвећена и „важним друштвеним предусловима за развој масовне културе у периоду након Другог светског рата, која је пак, између осталог, продуковала тзв. нови језик и промовисала супстандардну лексику“ [1, с. 30]. Аутор нас је у овом делу монографије упознао и са начином добијања корпуса за вишесмерне анализе музичке жаргонске лексике у српском и руском језику.

У делу насловљеном као *Ледило свирка у Београду*, са творбеног и семантичко-мотивационог аспекта анализиран је мини лексикон београдског омладинског музичког жаргона (Прилог 1). На основу инвентара лексичких јединица у посматраном жаргонском мини лексикону, Софија Милорадовић је дошла до следећих података: међу врстама речи – именице су упадљиво на првом месту (70%), затим следе глаголи (нешто преко 15%), оними (око 10%) и око 5 % идиоматских израза. Придевској врсти речи припадају укупно три забележене лексеме. Овај регистар „сведочи и о високом степену англизације музичког жаргона који користе припадници младе популације у Београду“ [1, с. 50]. Забележено је више од половине стране лексике, првенствено англо-американизма, „преузетих са оригиналним морфофонетским ликом или адаптираних, не рачунајући ониме“ [1, с. 50]. Као основни начин настајања супстандардних жаргонских јединица, Софија Милорадовић наводи морфолошку творбу речи (афиксација је најчешћа), семантички пренос и позајмљивање (првенствено из енглеског). „У оквиру изведених речи, којих има отприлике двоструко више од неизведених, највећи број жаргонизма настао је у процесу суфиксације, извођењем помоћу жаргонизованих или изворно жаргонских форманата, док префигираних лексема, виштематских лексема, сложеница и сливеница, укупно узев, има знатно мање“ [1, с. 83]. Најбројнији суфикси на посматраном материјалу јесу *-ње* и *-ица*, мада је одређен број

„жаргонских музичких номинација настао компресивним начином творбе, посебно универбизацијом“ [1, с. 83]. Метафорички пренос изузетно је значајан начин лексичко-семантичког преобликовања, па због тога и не чуди запажање Софије Милорадовић да је највећи број музичких жаргонских лексема настао управо тако.

Имајућу у виду став појединих аутора да је „готово немогуће дати икакав прецизан и хронолошки омеђен приказ лексичког развоја ове врсте лексике“ [1, с. 92], Софија Милорадовић је у поглављу *Жаргонско сећање: све било је музика* успешно покушала да српске музичке жаргонизме посматра са дијахроног аспекта. За такву врсту анализе послужили су јој *Речник жаргона* Драгослава Андрића, то јест – примери издвојених жаргонизама из музичке употребне сфере. Иста врсте лексике издвојена је и из *Речника савременог београдског жаргона* Боривоја и Наташе Герзић. Поред ова два лексикографска дела, аутор је одређене паралеле повлачио и са материјалом који је сама прикупила за „мини лексикон савременог музичког жаргона београдске младежи“.

У трећем и најобимнијем поглављу ове књиге – *Гнањ веселуху у Москви*, грађа из *Тумацбеног речника омладинског сленга*, аутора Т. Г. Никитине, и *Речника савременог омладинског жаргона*, аутора М. А. Грачова, анализирана је, како аутор каже, „у општим цртама“, са разних аспеката: лексиколошког, стилистичког, творбеног, семантичког, етимолошког, психоллингвистичког. Морфолошка структура руског музичког жаргона младих сведочи о следећем: именица је највише (преко 45 %), глагола око 14 %, а забележено је 27 % онима и нешто изнад 5 % устаљених синтагматских спојева. Придевској врсти речи припада 4,5 %. И у музичком жаргону младих у Русији је око 50% жаргонских лексема добијено преузимањем основе из енглеског језика. Софија Милорадовић сматра да је „то и очекивано ако се има у виду чињеница да позајмљивање представља један од најпродуктивнијих начина формирања савременог омладинског жаргона“ [1, с. 108]. И овде су бројније афиксалне деривације (око 65 %). Инвентар творбених форманата прилично је разноврстан, мада су упадљиво најзаступљенији *-к(а)* и *-ик*.

Софија Милорадовић је у књизи оправдано посветила пажњу и употреби музичких назива за жаргонско именовање различитих немурних реалија и појмова из света који нас окружује – у одељку насловљеном са *Обратни музички поглед на жаргонизме*. Аутор напомиње да долази до семантичке трансформације оних речи и израза чије је основно значење познато носиоцима датог језика, с циљем да се одређене карактеристике неке личности представе живописније и упечатљивије, а то ће у неким ситуацијама и кварити углед дотичне личности. Приликом оваквих именовања веома је значајна визуелизација, јер се најчешће именују нечије карактеристике које су нам доступне путем чула вида и које се опажају на први поглед, а ређе оне које се везују за нечији морал.

Софија Милорадовић у поглављу *Сличности и разлике: музички жаргон младих и молодежњий музыкалњий сленг* примећује да српски музички

жаргонизми најчешће настају као резултат морфолошке творбе. У руском музичком жаргону присутнија је оригиналност и потреба за пародирањем назива музичких група и извођача, па самим тим и каламбур као творбено средство игра значајну улогу у руској жаргонској преонимизацији. „Ако говоримо о саставу лексичког фонда музичког жаргона, онда треба рећи да његове сликовите и хуморне лексичке креације и у српском и у руском језику бивају или *изворно жаргонске* или *жаргонска прерада* стандардних домаћих лексема, архаизама, дијалектизама или пак *позајмљенице из других језика*... За творбу речи се у оба музичка жаргона може казати да испуњава четири улоге, почесто испреплетане: номи-

нативну, експресивну, конструктивну и компресивну“ [1, с 213].

Монографија *Музички жаргон младих и младежний музикални сленг* писана је јасним и разумљивим језиком. Одликује се интересциплинарном оријентацијом и оригиналном концепцијом. Спада у драгоцене социолингвистичке студије, које притом обрађују и проблеме недовољно истражене контрастивне стилистике руског и српског језика. Сигурни смо да ова студија неће бити тражена само у словенском лингвистичком свету, већ да ће привући пажњу и интересовање свих који се занимају за хуманистичке и друштвене науке.

Литература

1. Милорадович С. Музыкальный жаргон молодых и молодежный музыкальный сленг: сопоставительный аспект. Етнографически институт САНУ, Институт српског језика САНУ. Белград, 2012.
2. Милорадовић С. Употреба падежних облика у говору Параћинског Поморавља, Балканистички и етномиграциони аспект, Етнографски институт САНУ, Посебна издања, Књига 50, Београд, 2003.

Информација об авторе:

Мирјана (Славољуб) Петровић-Савић – доктор филолошких наука, научни сарадник Института српског језика, Србија, Mirjana.Petrovic@isj.sanu.ac.rs.

Mirjana (Slavoljub) Petrović Savich – PhD, Researcher at the Institute of Serbian Language, Serbia.

Статья поступила в редколлегию 14.10.2014 г.